

*Фатуллаєва А.М.**

ДОСВІД КРАЇН НАФТА ЩОДО ФІНАНСУВАННЯ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі свого розвитку людство відчуває глобальну кризу у всіх сферах своєї діяльності - екологічній, соціальній, демографічній і економічній. Особливо гостро заявили про себе екологічні проблеми, пов'язані з раціональним використанням природно-ресурсного потенціалу і забрудненням навколишнього середовища. Сьогодні актуальною проблемою, яка вимагає негайного вирішення, стала практика фінансування екологічних програм та природоохоронних заходів. Аналізуючи досвід країн НАФТА щодо фінансування природоохоронної діяльності, варто відзначити, що Канадське законодавство дозволяє використовувати прискорену амортизацію очисного устаткування, аналогічні акти діють і в деяких провінціях, наприклад в Онтаріо. Істотні знижки на оподаткування (від 37,5% до 52,5%) передбачені для вкладень в природоохоронні наукові дослідження і розробки. У цілому в Канаді спостерігається великий інтерес до економічного регулювання, і перспективи його розвитку пов'язані із застосуванням трьох основних видів податкових інструментів: екологічних платежів, податкових пільг і їх комбінацій. Серед інноваційних методів можна виділити заходи, засновані на переважних закупівлях урядом екологічно чистої продукції.

Країна бере активну участь у вирішенні екологічних проблем на двосторонній і багатогранній основі. У першу чергу йдеться про співпрацю зі США; за новою Північноамериканською угодою про вільну торгівлю (НАФТА) – із США і Мексикою. У НАФТА на перший план виходить проблема узгодження екологічних вимог для безперешкодної торгівлі між трьома країнами – завдання вельми складне для Канади, враховуючи більш жорсткі екологічні вимоги, що висуваються тут до виробництва багатьох товарів, а також до конкретних матеріалів, що використовуються в цьому виробництві. Більш високі вимоги означають більш високі витрати, а отже, і меншу конкурентоспроможність. На відміну від більшості розвинутих країн, Канада прийняла обов'язкову процедуру екологічної експертизи проектів, які розглядає на предмет фінансування. Таким чином, вона володіє механізмом екологічної експертизи не тільки національних, але і міжнародних проектів, які фінансуються канадським урядом. Відомства Канади, що забезпечують допомогу країнам, що розвиваються, приділяють багато уваги екологічним проблемам. Характерно, що головне завдання канадської допомоги, визначеної законодавством, полягає саме в підтримці ініціатив, спрямованих на забезпечення стійкого розвитку суспільства.

Що ж до США, то тут найважливішими тенденціями для майбутнього розвитку є економічні реформи, запропоновані урядом, і програми запобігання забруднення середовища. Захист навколишнього середовища є надійним розміщенням капіталу. Згідно з даними Бюро оцінки технологій Конгресу США, тільки лише знезараження місць надрічних токсичних відходів у країні може коштувати в цілому 500 млрд. дол. Американські компанії витрачають щорічно більше 80 млрд. дол. на дотримання правил з охорони довкілля, що складає 1,5–1,7% валового національного продукту країни. Інвестори доходять до розуміння необхідності трансформації засобів оцінки капіталовкладень з урахуванням еко-

* аспірант Львівського національного університету імені Івана Франка
Науковий керівник: ас. Іжнін І.І.

логічних наслідків реалізації проектів. Рішення, базовані тільки на врахуванні величини фінансової віддачі та її складових без урахування витрат на захист навколишнього середовища, врешті-решт виявляються невдалими.

Проте, існують помітні відмінності між компаніями, що працюють в природоохоронних областях господарства (таких, як утилізація небезпечних відходів), і компаніями, продукція яких чинить відчутний вплив на оточуюче середовище. Знаючи це, «зелені» громадські фонди базують свої рішення про інвестиції на тому, яку соціальну і екологічну політику проводить та або інша фірма. Корпорації доходять також висновку, що фінансова підтримка соціально відповідальних організацій має великий сенс з ділової точки зору, та інвестують істотну частку прибутку в різні природоохоронні заходи. Основний інструмент – платежі за забруднення до екологічних фондів, які здійснюються за двома ставками. За однією ставкою оплачують за викиди в межах встановленого нормативу, а за іншою – підвищеною, підприємство сплачує за перевищення нормативних викидів.